

Завдання II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології
2019-2020 н.р., 10 клас

(завдання виконуються протягом трьох годин)

Оцінювання: *тестові завдання групи А – по 1 балу, разом – 10 балів;
тестові завдання групи Б – по 2 бали, разом – 10 балів;
тестові завдання групи В – перше – 4 бали; друге – 6 балів; разом – 10 балів;
практичні завдання: перше – 8 балів; друге – 10 балів; разом 18 балів.
Всього за олімпіаду – 48 балів.*

Тестові завдання групи А (одна правильна відповідь).

- Визначте яка речовина є гідрофільною:
А вітамін D;   Б тестостерон;   В глюкоза;   Г фосфоліпід.
- Розгляньте запропоновану кладу і визначте, яку групу утворюють метелики, молі і мухи:
А монофілетичну;
Б поліфілетичну;
В парафілетичну;
Г окрему супергрупу.

```
graph LR
    Root --- Node1
    Node1 --- Жуки
    Node1 --- Node2
    Node2 --- Бджоли_оси_мурахи[Бджоли, оси, мурахи]
    Node2 --- Node3
    Node3 --- Мухи
    Node3 --- Node4
    Node4 --- Метелики_молі[Метелики, молі]
    Node4 --- Жуки
```
- Вкажіть найнижчий таксон за сучасною систематикою, що об'єднує лямблію і евглену зелену:
А супергрупа Археplastиди;   Б супергрупа Опістоконти;
В супергрупа Екскарвати;   Г домен Еукаріоти.
- Найглибше від поверхні шкіри людини знаходяться:
А механорецептори;   Б больові рецептори;   В холодові рецептори;   Г барорецептори.
- Яка кров проходить через серце кісткової риби:
А змішана;   Б венозна;   В артеріальна;   Г і венозна і артеріальна.
- Яка група ознак характеризує рослини родини Пасльонових:
А плід – кістянка; або складна кістянка, тичинок у квітці багато, маточка 1 або багато;
Б квітка з 5 зрослих чашолистків і 5 зрослих пелюсток, листки прості або складні, плід – ягода або коробочка;
В тичинок і маточок у квітці по 3;
Г квітка з 4 чашолистків і 4 пелюсток, листкорозміщення супротивне.
- В якому відділі мозку людини знаходиться центр захисних рефлексів чихання і кашлю:
А проміжному;   Б середньому;   В мозочку;   Г довгастому.
- Двоопуклі лінзи застосовують для профілактики:
А короткозорості;   Б катаракти;   В далекозорості;   Г астигматизму.
- Вкажіть механізм виділення медіатора у хімічному синапсі:
А фагоцитоз;   Б піноцитоз;   В екзоцитоз;   Г ендоцитоз.
- Проявом фотоперіодизму є явище:
А нахилання пагонів рослин до джерела світла;   Б відліт перелітних птахів у теплі краї;
В міграція популяції хижаків за популяцією жертви;   Г циклічність розмноження сарани.

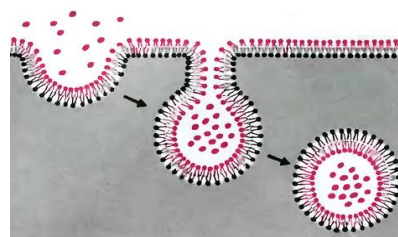
Тестові завдання групи Б (правильними можуть бути одна або декілька відповідей).

- Живлення у грибів підберезовиків:
А голозойне;   Б осмотичне;   В симбіотичне;   Г сапротрофне.
- До поясу верхніх кінцівок жаби озерної відносяться:
А лопатка;   Б вороняча кістка;   В ключиця;   Г плечова кістка.
- Для утворення протромбіну в процесі згортання крові необхідна наявність в організмі людини:
А вітаміну А;   Б вітаміну К;   В іонів Ca²⁺;   Г іонів K⁺.
- Якщо дволанцюгова кільцева ДНК містить 18% аденіну, то у ній міститиметься:
А 9% гуаніну;   Б 18% тиміну;   В 32% гуаніну;   Г 36% гуаніну.
- Мітозом можуть поділитися клітини:
А гаплоїдні;   Б диплоїдні;   В триплоїдні;   Г бактеріальні.

Тестові завдання групи В

1. Розгляньте малюнок і визначте:

- 1.1. це процес екзоцитозу (А) чи ендоцитозу (Б);
- 1.2. це активний транспорт (В) чи пасивний транспорт (Г);
- 1.3. це везикулярний транспорт (Д) чи дифузія (Е);
- 1.4. це транспорт гідрофільних (Є) чи гідрофобних (Ж) речовин

2. Один із типів гемофілії у людини успадковується за рецесивним типом. Відомо, що локус гена, який відповідає за цю ознаку, розташований у Х хромосомі. Позначте, які комбінації фенотипів (літери А-Е) та хромосомних наборів (цифри 1-5) є правильними.

Фенотипи:

- А здоровий чоловік;
- Б здорова жінка;
- В здорова жінка, носій гена гемофілії;
- Г здоровий чоловік, носій гена гемофілії;
- Д чоловік, хворий на гемофілію;
- Е жінка, хвора на гемофілію.

Хромосомні набори:

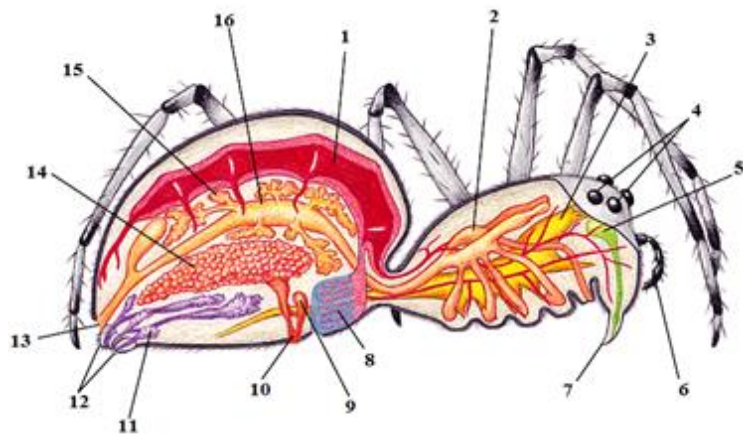
- 1 X^HY ;
- 2 X^hY ;
- 3 X^HX^H ;
- 4 X^HX^h ;
- 5 X^hX^h ;
- 6 X^HX .

Практичний тур

1. Фрагмент молекули ДНК, на якій транскрибується ділянка центральної петлі т-РНК, має таку послідовність нуклеотидів: ГЦТТЦТЦТГГТТАЦА. Встановіть нуклеотидну послідовність ділянки т-РНК і амінокислоту, яку буде переносити ця т-РНК в процесі біосинтезу білка, якщо третій триплет фрагмента ДНК відповідає антикодону т-РНК. Для вирішення завдання використовуйте таблицю генетичного коду.

Перша нітратна основа	Друга нітратна основа				Третя нітратна основа
	У	Ц	А	Г	
У	Фен	Сер	Тир	Цис	У
	Фен	Сер	Тир	Цис	Ц
	Лей	Сер	*	*	А
	Лей	Сер	*	Три	Г
Ц	Лей	Про	Гіс	Арг	У
	Лей	Про	Гіс	Арг	Ц
	Лей	Про	Глн	Арг	А
	Лей	Про	Глн	Арг	Г
А	Іле	Тре	Асн	Сер	У
	Іле	Тре	Асн	Сер	Ц
	Іле	Тре	Ліз	Арг	А
	Мет	Тре	Ліз	Арг	Г
Г	Вал	Ала	Асп	Глі	У
	Вал	Ала	Асп	Глі	Ц
	Вал	Ала	Глу	Глі	А
	Вал	Ала	Глу	Глі	Г

2. Розгляньте схему будови тварини. Визначте тип _____ та клас _____,

до яких вона належить, та позначте будову:

- 1 _____;
- 2 _____;
- 3 _____;
- 4 _____;
- 5 _____;
- 6 _____;
- 7 _____;
- 8 _____;
- 9 _____;
- 10 _____;
- 11 _____;

12 _____; 13 _____; 14 _____;

15 _____;

16 _____.